

Nagyböjt 4. vasárnapja

1Sám 16,1b.6-7

„Az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet”

Az Úr így szólt Sámuelhez: „Meddig akarsz még Saul miatt bánkódni, amikor elvettem, hogy ne uralkodjék tovább Izrael fölött? Töltsd meg szarudat olajjal, és kelj útra. Menj el Izájhoz Betlehembe, mert a fiai közül szemeltem ki királyt.”... Amikor megérkeztek, s meglátta Eliábot, azt gondolta: „Nos, itt áll fölkentje az Úr előtt.” Az Úr azonban ezt mondta Sámuelnek: „Ne a külsejét és magas termetét nézd, mert hisz elvettem. Isten ugyanis nem azt nézi, amit az ember. Az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet.”

Dávid prófétai identifikációjának elbeszélése ez a történet. Dávid az Ószövetség legkülönösebb alakja, a későbbi királyok messiási személyiségként emlegetnek, a keresztény források szent Dávid királyként, a zsoltárok pedig szentként ismernek. Aki a Sámuel könyvében összegyűjtött változatos történeteit elolvassa, igen ellentmondásos képet alakít ki róla. Egyrészt filiszteus zsoldosként, rablóvezérként, csábítóként találkozhatunk vele, másrészt a tragikus nemzeti katasztrófa idején megmentőként lép fel. Új fővárost alapít, a Jeruzsálemi Templom és a szövetségi kultusz megerősítője, a vallási költészet és a zsoltár imádkozás fellendítője. Valóban más külsőleg, mint belsőleg. A negatív külső mögött csak lassan alakul ki a spirituális benső. A kijelentés, amit Sámuelnek mond az Úr („Ne a külsejét nézd..”) nemcsak a fizikai külsőre vonatkozik – alacsony volt Saulhoz képest és vörös hajú –, hanem tetteire is. A zenei, katonai, uralkodói tevékenysége közben fejlődött ki benne, sok esetben bűnökön keresztül, a lelkiismeret szava és az egyre mélyülő vallásossága. Majdnem kilenc felesége közül nem mindegyiket szerezte tisztességes úton. Michalt Saul vette el tőle, Abigail férjét talán maga ölte meg, Batsebát egyik katonájától szerette el, és a férjét megölette. Fiai egymás ellen támadtak, Absalom pedig példátlan lázadást indított apja ellen. Egész életében körbe volt véve politikai gyilkosságokkal. Abner meggyilkolása után lett Izrael törvényes királya, és nem világos, hogy ezekben a politikai gyilkosságokban neki mi a szerepe és felelősége. A szövetség ládájának Jeruzsálemba vitelekor úgy megalázta magát, mint egy rabszolga, amiért Michal ki is nevette. Az újjászervezett birodalomban a lázadásokat kegyetlenül elfojtatta.

Amikor át kellett adnia a hatalmat utódának Salamonnak, körülbelül 70 éves lehetett. Sikeres és virágzó országa, mely a kedvező nemzetközi helyzetnek is köszönhette felvirágzását, nem sokkal élte túl halálát. Ennek ellenére, a zsidók szemében ő maradt az ideális király, később a Messiás előképe. Izrael szabadítójaként emlékeznek rá a próféták (Iz 11,1.10), sőt utódját messiási sarjként üdvözik a próféciák (Jer 23,5 30,9 E 34,23–31 Oz 3,5).

Ezeket a próféciákat veszi át az Újszövetség és alkalmazza Jézusra (Mt 22,42). Az Újszövetség körülbelül 50-szer hivatkozik Dávidra, Jézust is Dávid fiának tekinti (Mt 9,27; Mk 10,47.48; Lk 18,38.39), sőt a Jeruzsálemi bevonuláskor is Jézust Dávid fiának deklarálja a nép (Mt 21,9.15). Dávid jövendöléseit Jézusra alkalmazzák (ApCsel 2,25), amikor Jézus feltámadásáról beszélnek, akkor nem felejt el megemlíteni hogy Dávid sarja (2Tim 2,8). A későbbi keresztény teológia pedig csak szent Dávidot, a zsoltáros királyt ismeri.

Aki veszi a fáradságot, és utána olvas Dávid életének a Bibliában, azzal a feladattal szembesül, hogy saját magának kell eldöntenie, hol találja meg Dávidban a spirituális vezetőt, és meddig tart a körmönfont és bűnöktől sem mentes politikus, meddig a féktelen haragú zsoldosvezér, és meddig a szenvedélyeinek kiszolgáltatót, buja kéjgyilkos.

Dávidban jobban megbízik az Isten, mint az emberek, akik csak a bűneit számlálják. Az isteni bizalom lesz az, amely a gyarló emberből az államférfit, az államférfiből a gondolkodót, a gondolkodóból a vallásos embert, a vallásos emberből az imádkozót érleli. Dávid nemcsak teljes életet élt, hanem talán maga sem hitte, de beteljesítette az isteni tervet, amire magát nem is tartotta képesnek.

Dávid ezért, az én olvasatomban, a bűnösök nagy reménysége. Azok, akik elkövetett vétkeik és az emberek kiközösítése miatt már maguk sem hisznek saját jobbik énjükben, azokban az Isten még mindig hisz. Ebbe a hitbe kell belekapaszkodni, és Isten segítségével a rosszból a jót kihozni. Dávid sem született szentnek és zsoltárosnak, annak ellenére, hogy kezdettől fogva voltak zenei hajlamai. Az összes képességünk lehet az életszentségünk forrása, de lehetnek a bűnök és a kárhozat eszközei is. Isten elénk adja az utat, mi választjuk ki az irányt. Isten bűneink után sem hagy el bennünket, ellentétben barátainkkal.